

Kozicka, Jadwiga

Przed obchodami kopernikowskimi

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 16/1, 201-202

1971

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wał. Zebranie uzupełniła gawęda ludowego poety A. Florcka-Skupienia o dziejach Podtatrze.

Zebrani udali się następnie do budynku Technikum Hotelarskiego w Zakopanem, gdzie wiceminister kultury i sztuki K. Rusinek dokonał otwarcia wystawy poświęconej Chałubińskiemu. Dokumenty i pamiątki po uczonym, użyczone przez Archiwum PAN, Główną Bibliotekę Lekarską, Muzeum Tatrzańskie oraz przez rodzinę, przejrzyście ilustrowały główne etapy życia i aktywności Chałubińskiego, tłem zaś plastycznym ekspozycji były przedmioty sztuki ludowej Podhala z okresu, gdy „odkrywał” on Zakopane, oraz wytwory uczniów szkół artystycznych, założonych tu wówczas i dziś nadal istniejących².

Po południu tego samego dnia odbyła się wieczornica. Część koncertową, zorganizowaną przez Społeczne Ognisko Muzyczne w Zakopanem, zapoczątkowało pierwsze publiczne wykonanie poloneza przypisywanego bądź Szymonowi Chałubińskiemu, ojcu Tytusa, bądź jemu samemu; następnie publiczność usłyszała utwory związane z zamiłowaniem muzycznymi uczonego. W dalszej części A. Florek-Skupień przypomniał kilka *Bajd Sabatowych*, a Regionalny Zespół „Halny” wykonał tańce i śpiewy góralskie.

B. P.-O. .

PRZED OBCHODAMI KOPERNIKOWSKIMI

Od dawna utrzymywane kontakty Polskiej* Akademii Nauk i wyższych uczelni w kraju z ośrodkami naukowymi za granicą, zwłaszcza z uniwersytetami włoskimi, przynoszą już pierwsze rezultaty. Cykle odczytów, tablice pamiątkowe, publikacje związane tematycznie z Kopernikiem — to tylko niektóre formy działalności. Szczególną aktywność wykazuje stacja naukowa PAN w Rzymie. W maju 1970 r. przebywał we Włoszech prof. Bogdan Suchodolski, który wygłosił odczyty w czterech — związanych z Kopernikiem — miastach, w Rzymie, Bolonii, Padwie i Ferrarze.

W wielu krajach powstały Narodowe Komitety obchodów rocznicy. Nawet daleki Meksyk uczi pamięć naszego astronoma wydaniem *De revolutionibus* w wersji oryginalnej i w przekładzie na język hiszpański oraz książką popularną o życiu i działalności Kopernika. O planach tych mówił obszernie podczas lipcowej wizyty w Polsce, minister Oświaty i Kultury Meksyku dr Augustin Yanez.

Do zbliżającej się rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika i uroczystości z nią związanych włączają się różne instytucje w kraju i za granicą. Powołano komitety obchodów w poszczególnych miastach wojewódzkich a nawet powiatowych; do akcji włączona została młodzież szkolna. Oprócz ogólnie znanej akcji *Frombork 1001*, rozpisany został konkurs plastyczny pod nazwą *Kopernik naszej wyobraźni*; szkoły średnie przygotowują się do wielkiej akcji „naboru kopernikowskiego”, której celem jest zachęcanie młodzieży do studiów w zakresie nauk ścisłych, liczne szkoły otrzymują wzorowe gabinety naukowe.

Trwają prace przygotowawcze związane z realizacją filmu pełnometrażowego o Koperniku (w reżyserii Ewy i Czesława Petelskich według scenariusza Jerzego Broszkiewicza i Zdzisława Skowrońskiego), zaawansowane są prace nad trzema filmami średniometrażowymi.

Uaktywniła się Polonia. W dniach 5—6 maja 1970 r. przebywał w Polsce prezes Towarzystwa Przyjaciół Warmii i Mazur w Wielkiej Brytanii — Henryk Artuchowski. W rozmowach przeprowadzonych z działaczami Wojewódzkiego Komitetu Obchodów Kopernikowskich w Olsztynie, przedstawił on możliwości włączenia się Po-

² Wystawa była eksponowana również w Muzeum Historycznym m. st. Warszawy; otwarcie jej nastąpiło w dniu 14 grudnia 1970 r.

lonii brytyjskiej i towarzystwa londyńskiego do przygotowań związanych ze zbliżającą się rocznicą. Także Kongres Polonii Amerykańskiej powołał już Komitet Kopernikowski, którego zadaniem jest włączenie do akcji obchodów wszystkich ważniejszych skupisk polonijnych w Stanach Zjednoczonych. Na czele Komitetu stanął jeden z najczynniejszych działaczy polonijnych — Michał Zembrzuski, sekretarzem jest dr Edward Różański. Komitet przeprowadził wstępne rozmowy w kraju, zostały nawiązane kontakty z Pracownią Badań Kopernikańskich Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN.

Jadwiga Kozicka

NA MARGINESIE SYMPOZJUM POLSKO-CZECHOSŁOWACKIEGO

W dniach 12—15 października 1970 r. odbyło się w Zakopanem trzecie sympozjum poświęcone informacji naukowej, zorganizowane przez akademie nauk Polski i Czechosłowacji (PAN, ČSAV, SAV), na temat *Stan i potrzeby informacji naukowej w naukach społecznych*¹. Referaty sympozjalne obejmowały takie zagadnienia jak np. specyfikacja i stan źródeł pochodnych (w skali światowej), organizacja działalności informacyjnej, problemy porządkowania i systematyzacji materiału informacyjnego oraz najnowsze tendencje i perspektywy rozwojowe w zakresie dokumentacji w naukach społecznych.

Obrady plenarne toczyły się wokół problemów ogólnometodologicznych. Równolegle prowadzono prace w dwóch sekcjach: problemów organizacyjnych oraz problematyki porządkowania i klasyfikacji. Szczególnie interesujące były fragmenty obrad sekcji drugiej. W kilku przygotowanych przez grupę polską referatach podjęto próbę przeanalizowania pod kątem zastosowań praktycznych — istniejących współcześnie — międzynarodowych systemów klasyfikacji, dla potrzeb służby informacji w zakresie: historii, archeologii, historii kultury materialnej, socjologii. Jako pierwszy wybrano — nieprzypadkowo — jeden z najstarszych systemów międzynarodowych, uniwersalną klasyfikację dziesiętną, która niedługo będzie obchodziła swój stoletni jubileusz. Twórcą systemu był Merwil Dewey (1851—1931)². Po śmierci autora wszystkie prawa dotyczące tej klasyfikacji monopolizował — zgodnie z wolą Deweya — Międzynarodowy Instytut Bibliograficzny (Institut International de Bibliographie), przekształcony i do dziś działający pod nazwą — Międzynarodowe Stowarzyszenie Dokumentacji (Fédération Internationale de Documentation).

Współczesne tablice UKD są wciąż rozbudowywane i aktualizowane tak, by na-
dążały za potrzebami i rozwojem nauki. Dziś klasyfikacja ta jest znana w całym świecie. Posiada ona już kilkaset wydań tablic pełnych oraz niezliczone ilości wydań tablic skróconych i tzw. zeszytów specjalnych, które dotyczą poszczególnych dziedzin wiedzy. Tablice UKD są publikowane w różnych językach świata, począwszy od wszystkich języków europejskich, skończywszy na języku japońskim i dialektach afrykańskich. Dużym powodzeniem wśród użytkowników-specjalistów cieszą się tablice wielojęzyczne, uwzględniające równoległe obok symboli cyfrowych tekst opisowy w kilku językach np. francuskim, angielskim, niemieckim oraz szczegółowe indeksy. Klasyfikacja dziesiętna nie jest bynajmniej systemem idealnym; ma swoje dodatnie i ujemne cechy. Jednak do tego, by zainteresować się nią bliżej skłaniają choćby te argumenty, że operuje symbolami cyfrowymi, które znoszą bariery językowe, jest czytelna dla wszystkich oraz łatwa dla pracy maszyn. System dziesiętny ma-

¹ Pierwsze sympozjum odbyło się w Świnoujściu (1966 r.), drugie w Smolenicach (1967 r.).

² W 1876 r. ogłosił on po raz pierwszy *A Decimal Classification and Subject Index*.